Suomelle kirkas EU-linja:

Tehdään EU:sta vahvempi ja vaikuttavampi

EU:n perusta kuntoon

EU on Suomen ja suomalaisten yritysten kotikenttä – sen myönteinen kehitys on meille elintärkeää. Kuulumme EU:n integraation voittajiin. Maamme BKT:n taso on peräti noin 5 % korkeampi kuin se muuten olisi, minkä lisäksi hyödymme kauppasopimuksista EU:n ulkopuolisten maiden kanssa. Suomen viennistä lähes 60 % suuntautuu EU-markkinoille.

Venäjän sota ja muuttunut turvallisuustilanne ovat entisestään kirkastaneet unionin merkitystä Suomelle. Sisämarkkinoita ja kaupanesteiden raivaamista tarvitaan uudella tavalla myös hakiessamme korvaavia markkinoita pk-yrityksille.

Mitä vahvempi ja vaikutusvaltaisempi EU on myös globaalisti, sen parempi Suomelle. EU:n toimintakyky kuitenkin edellyttää, että unionin perusasiat saadaan kuntoon. Yhteiset sisämarkkinat ovat EU:n ehdoton kilpailuvaltti, mutta ne ovat heikentyneet pandemian ja Venäjän hyökkäyssodan myötä. Viime vuosien kriiseissä vapaata liikkuvuutta on haastettu ja tasapuolisia kilpailuedellytyksiä heikennetty höllentämällä valtiontukisääntöjä. EU:n ulkopuolella ei olla edistytty riittävästi kaupan vapauttamisessa. Yhteisiä arvoja ja oikeusvaltio-periaatetta haastetaan myös unionin sisällä.

Näiden perusasioiden vahvistamiseksi Suomen on tärkeää vaikuttaa.

Uutta otetta Suomen EU-vaikuttamiseen

Suomen EU-vaikuttamisen prosessit kuten eduskunnan osallistuminen EU-kannan muotoiluun ja EU-valmistelujaostot ovat olleet edistyksellisiä. Olemme asiantunteva ja arvostettu kumppani EU:n lainsäädäntötyössä. Tämä ei kuitenkaan riitä.

On tärkeää vahvistaa entisestään Suomen näkemyksellistä ja ennakoivaa vaikuttamista. Näin vältetään tilanne, jossa päädymme vain reagoimaan komission, muiden jäsenmaiden ja toimijoiden aloitteisiin ja ratkaisuehdotuksiin.

Hallitusohjelman on sisällettävä kirkas EU-linja, jossa määritellään Suomen päämäärät ja prioriteetit. Tämän pohjalta Suomi voi tehokkaammin tarjota ratkaisuja akuutteihin politiikkakysymyksiin sekä ajaa oikea-aikaisesti omia ehdotuksia.

Vaikutetaan yhdessä Suomen etu edellä mutta rakentavalla ja ratkaisuhakuisella otteella. Vaikuttamisessa on huomioitava eurooppalainen näkökulma, eivätkä ehdotukset saa heikentää merkittävästi muiden maiden asemaa.

Hallitusohjelman ohella avainasemassa on vuosittain tehtävä EU-vaikuttamisen strategia, jossa tärkeimmät vaikuttamisen kohteet on priorisoitu yhdessä sidosryhmien kanssa. Eduskunnassa ja EU-valmistelujaostoissa on käytävä enemmän etukäteistä keskustelua tulevista EU-aiheista. Sekä poliittisen tason että virkamiesten EU-vaikuttamiseen on varmistettava riittävät resurssit ja valtuudet. Pääministerin merkitystä ei voi kyllin korostaa – hänellä on keskeinen rooli Suomen EU-politiikan johtamisessa. Kaiken lähtökohtana on ajantasainen tilannekuva. Tärkeää on myös kannustaa lisää suomalaisia EU-urille.

Pieneltä maalta edellytetään korostetun taitavaa joukkuepeliä ja kompromissikykyä. Suomen on syytä tehdä tiivistä yhteistyötä samanmielisten maiden kanssa, mutta vuoropuhelua tarvitaan myös toisella tavalla ajattelevien kanssa.

EU-vaikuttamisen tärkeimmät työmaat tulevalla hallituskaudella

Suomen on työskenneltävä ponnekkaasti vahvan ja toimintakykyisen EU:n puolesta. Priorisointi on avainasemassa: EU:ssa on keskityttävä asioihin, joita Euroopassa on perusteltua hoitaa yhdessä.

Prioriteetti 1: EU:n sisämarkkinat ja kauppapolitiikka

- Markkinoita on avattava niin EU:n sisämarkkinoilla kuin maailmalla.
- Edistetään EU:n sisämarkkinoiden toimivuutta purkamalla sääntelyesteitä ja vauhdittamalla reilua kilpailua. Panostetaan erityisesti palveluiden sisämarkkinoiden kehittämiseen. Varmistetaan sisämarkkinasääntelyn ennakoitavuus ja teknologianeutraalisuus. Huolehditaan tasapuolisista kilpailu-edellytyksistä tavaroiden ja palveluiden verkkokaupassa ja kansainvälisillä verkkoalustoilla.
- Suomen on vaikutettava tehokkaasti EU:ssa ja jatkettava kahdenvälisten kauppasuhteiden kehittämistä eri maiden kanssa, myös Nato-jäsenyyden vientipotentiaali hyödyntäen. Toimivat kauppasuhteet USA:n ja Kiinan kanssa ovat yhä Suomen etua ajava tavoite. Geopolitiikan riippuvuudet ja riskit on tunnistettava ja tarvittaessa päivitettävä Suomen kauppapoliittisia linjauksia.
- Eurooppalaisyritysten pärjäämistä on tuettava ennen kaikkea vahvistamalla EU:n aitoja kyvykkyyksiä sen sijaan, että lähdettäisiin pönkittämään niitä yritystuilla tai omia markkinoita suojaamalla. Yritysten toimintaedellytysten parantaminen ja EU:n vahvuuksien tukeminen TKI-panostuksilla edistävät myös EU:n kriisinsietokykyä ja houkuttelevuutta investointikohteena.

Prioriteetti 2: Talouspolitiikka

- Haetaan talous- ja rahaliitossa uutta tasapainoa: tuetaan makrotalouden vakautta ja estetään jäsenmaiden liiallinen velkaantuminen – mahdollistaen kuitenkin riittävät investoinnit vihreään siirtymään ja turvallisuuteen.

Prioriteetti 3: Vihreä kasvu ja vihreät investoinnit

- Varmistetaan ilmasto- ja ympäristötavoitteiden saavuttaminen. Toteutetaan päästövähennykset kustannustehokkaasti, markkinaehtoisesti ja teknologianeutraalisti.
- Investointiympäristön merkitys korostuu entisestään, sillä EU:ssa on saatava liikkeelle ennennäkemättömän mittavat panostukset niin energiakriisin selättämiseen kuin vihreään ja digitaaliseen siirtymään. Tarvitaan niin yksityisiä kuin julkisia investointeja – ja ne on saatava liikkeelle nopeasti!

Prioriteetti 4:
Teollisuuspolitiikka, strateginen autonomia

■ Tunnistetaan vihreän siirtymän ja digitaalisen murroksen, kuten dataistumisen, tekoälyn ja muun teknologisen kehityksen mahdollisuudet. Ne ovat merkittäviä keinoja teollisuudelle ja palvelualoille parantaa tuottavuutta ja vahvistaa kilpailukykyä. Näihin liittyviä investointeja on edistettävä aktiivisesti. Tarvitsemme merkittäviä TKI-panostuksia ja fokusta osaamiseen jäsenmaiden lisäksi myös EU-tasolla.

■ Säännellään digitalisaatiota erityisesti EU-tasolla, ylisääntelyä välttäen. Minimoidaan sääntelystä aiheutuvat kaupan esteet. Seurataan digisäännösten kansallisia kilpailukyky-vaikutuksia ja varaudutaan tarvittaessa korjausliikkeisiin.

■ Suomen on puolustettava avointa ja reilua kilpailua ja reiluja pelisääntöjä niin Euroopassa kuin maailmankaupassa. Pienen maan rahkeet eivät riitä siihen, että kilpailukyky rakennetaan yritystuin. Kauppapolitiikan instrumentteja on hyödynnettävä tasaisen pelikentän luomisessa eurooppalaisille yrityksille.

■ Valtiontukipolitiikassa ja valtiovetoisuudessa on vältettävä ylilyönnit. Suomessa on oltava pragmaattinen yritystukien hyödyntämisessä, jotta suomalaisyrityksille ei koidu kilpailuhaittaa.

■ EU:n strategiset riippuvuudet ja toimet on arvioitava huolella. EU-tason varautuminen ei korvaa tai saa rajoittaa jäsenmaiden kansallista varautumista.

Lisätiedot:
Johtava asiantuntija Janica Ylikarjula,
puh. 040 560 12 75

Johtaja Petri Vuorio,
puh. 050 323 2979

Brysselin toimiston päällikkö
Kaisa Soro-Pesonen,
puh. +32 4796 49 993

Sähköpostiosoitteet: **etunimi.sukunimi@ek.fi**

Prioriteetti 5:
Uutta otetta Suomen EU-vaikuttamiseen

■ Suomen EU-edunvalvontaprosesseja on syytä terävöittää. Proaktiivisemman ja etupainotteisemman vaikuttamistyön selkänojaksi tarvitaan vuosittaiset prioriteetit. Vaikutetaan rakentavalla mutta määrätietoisella otteella. EU-vaikuttamiseen on varattava riittävät resurssit ja valtuudet.

■ Suomen on valmistauduttava EU-konventin käynnistymiseen ja sen myötä mahdolliseen EU:n perussopimuksen muuttamiseen. On luotava näkemykset siitä, mitä Suomi tällaisessa kauaskantoisessa prosessissa tavoittelee.

Horisontaalisia huomioita edellisiin liittyen:

- Uuden sääntelyn sijasta on panostettava nykyisen toimeenpanoon ja oikeusvarmuuteen. On edellytettävä huolellisia vaikutusarviointeja sekä kilpailukyvyn ja pk-yritysten parempaa huomioimista. Finanssisääntelyssä on vältettävä ylisääntely ja turvattava rahoituksen saatavuutta. Komission delegoituja säädöksiä on käytettävä vain poikkeustapauksissa ja tarkoin reunaehdoin. Vältetään kansallista lisäsääntelyä.
- Yritysvastuuta on säädeltävä niin, että yritykset saavat kestävästi toimimalla myös kilpailuetua.
- EU-instituutioiden riippumattomuus, läpinäkyvyys ja päätöksenteon yhteisömetodi ovat pienille jäsenmaille välttämättömiä.
- EU:n toimintakyvyn ja globaalin geopoliittisen roolin vahvistamiseksi on tuettava määräenemmistöpäätöksiin siirtymistä EU:n ulkopolitiikassa kuten pakotteissa.
- Puolustetaan EU:n yhteistä arvopohjaa ja oikeusvaltioperiaatetta.
- Metsäpolitiikka on Suomelle elintärkeä kokonaisuus ja se heijastuu laajasti muihinkin toimialoihin.